

EESTI LOODUS

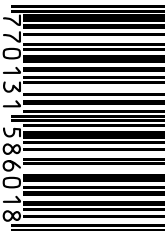
Südasuvi looduses Lepatriinude määraraja

Kimalased vajavad õitsevaid taimi
Kuidas uurida kodukandi kliimat?
Salapärane suurte mageveekarpide elu

ISSN 0131-5862 (trüki)
ISSN 2228-3692 (võrguväljaanne)

9 770131 586018

Viistäpp-lepatriinu kevadel
Vitipalus samblast välja ronimas.
Foto: Urmas Tartes

RIIKLIKULT TUNNUSTATUD
TEADUSE
POPULARISEERIJAJA 2018

73. aastakäik Nr 7, juuli 2022

www.eestiloodus.ee

- 2 Toimetaja veerg: Piret Pappel**
- 3 Sõnumid**
- 12 EL küsib: vastavad Heidi Soosalu ja Kaido Heinma**
- 14 Kuu looduses: Viimaste pikkade päevade ja külluslike loodusvaatluste aeg. Piret Pappel**
- 16 Inimtekkelise kliimamuutuse ajastu: kuidas muutustega toime tulla?**
- 18 Kiikame kaugele! Soovitame põnevaid vaatetorne**
- 20 Eesti lepatriinulaste välimääraja Kelly Kittus** annab juhiseid, mis-moodi määrata 57 Eestis seni teada olevat lepatriinulaste sugukonda kuuluvat mar-dikat: enamasti saab liiginimetuse teada juba fotosid vaadates
- 28 Taimede ja kimalaste toiduvõrgud põllumajandusmaastikus Riho Marja ja Eneli Viik** on uurinud kimalaste toidueelistusi: mitmekesine põllumajandusmaastik õitseva taimestikuga suurendab kimalaste elurikkust
- 34 Suured mageveekarbid Eestis: kes, kus ja miks? Henn Timm** tutvustab suuremaid Eestis elutsevaid karbiliike, nende tähtsust vee-elustikus ja annab nõu, kuidas neid üksteisest eristada
- 40 Aasta seen: Kõrreliste tõlvõvik ning tema kaaslased taime-, looma- ja seeneriigist Kadri Põldmaa** selgitab tänavu esile tõstetud mikroosene elukäiku ja paljunemist: olulisel määral suunab seda peremeestaim ise
- 44 Tegutse teadlikult: Kas suvel peab vähem magama? Martin Tikk** soovib ka suvel hästi magada: suvine uni on küll lühem, ent kvaliteetsem, eriti kui hea une nimel veidi pingutada
- 46 Intervjuu: Vähendada on vaja kasvuhooonegaaside heidet, aga ka kohaneda kliimamuutustega** Kliimateadlase Velle Tolliga vestelnud Katre Palo

- 50 Kuidas uurida kliima soojenemist? Mait Sepp** annab nõu kliimamuutuste kohta uurimistöö tegijale ja kirjeldab näidisenähtu ilmastiku muutusi Kirde-Eestis
- 56 Poster: TÜ loodusemuuseumi fotovõistluse „Metsik linn“ võidutöö; Raigo Tõnisalu**
- 58 Üks Eesti paigake: Tuhala Laulukoja ase jõeäärse heinamaa servas Juhani Püttsepp** meenutab vanu heinaaja kombeid: mõnes paigas pidi isegi kiirel heinaajal pühapäeva pidama, ei tohtinud reha poole vaadatagi
- 60 Sada rida Eesti loodusest: Kaugenenud – kuhu? Paul-Eerik Rummo**
- 74 Abiks õpetajale: Mida teha, kui leiad surnud looma?**
- 64 Rajakaamera lood: Varblase-emanda supelvann Arne Ader** oli seekord pannud rajakaamera lindude suplusnõu juurde ja avastas, et varblaste suvesuplus on lustlik tegevus
- 67 Panin tähele: müsteerium kaldavõsas**
- 68 Rahvuskivi: paekivi taasväärtustamine rahvuskivina Rein Einasto** kiidab kunagisi otsustajaid, mille tulemusena sai 30 aasta eest Eesti rahvuskiviks meie eluolu kujundanud paekivi
- 74 Metsast ja põllult: naistepuna: kas ainult naistele? Triin Nõu** jagab soovitusi lihtnaistepuna kasutajatele: peale üldtuntud ravitee on mõjusa toimega ka õite õlitõmmised
- 76 Raamatud**
- 77 In memoriam: Aare Kuusik Raik-Hiio Mikelsaar**
- 78 Mikroskoop**
- 79 Ristsõna**
- 80 Ajalugu, sünnipäevad**

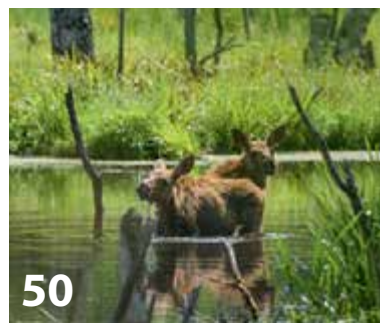

Foto: Riho Marja

Foto: Henn Timm

Foto: Timo Palo

Foto: Tiina Ploom

Ootamatud kohtumised

Imeilusa kirju nahaga rohekärnkonn on Eestis olnud oma levila põhjapiiril. Ajalooliselt on see liik meil levinud peamiselt Ida-Eestis ja olnud näiteks Piirissaarel üsna arvukas. Paraku jäävad viimased üksikute loomade leiud 21. sajandi algusesse. Põhja-Eesti kohta on sõjaeelsest ajast vaid üsna umbmäärane teade, mida hiljem pole õnnestunud kontrollida. Eesti loodusest on rohekärnkonn välja surnud. Just selline oli kõnealust liiki puudutavate teadmiste seis tänavu kevadel.

Kuid selle Eesti Looduse numbri sõnumite seas on teade, et Harjumaal kohati maikuu rohekärnkonna. Üht tõenäoliselt üsna vana emaslooma nähti teise haruldase kahepaikseliigi kõre seire käigus. Varem pole sellel alal rohekärnkonna kohatud, samuti pole teada, et liik oleks seal signitud.

Osalesin bioloogiaüliõpilase-na rohekärnkonna inventuuridel ja mõnel üksikul korral õnnestus seda eksootilise välimusega kahepaikset ka

Piirissaarel näha. Liigi häabumise põhjused olid siiski üsna selged. Üha rohkem võssa kasvavad veekogud ei meelita avamaastikku eelistavat kahepaikseliiki sigima.

Seevastu Poola ja Valgevene küla-des olen ühe öö jooksul näinud kümneid rohekärnkonnasid. Jälgin sotsiaalmeedias Leedu loodusesõprade tegemisi ning sealgi hakatakse ilmade soojenedes postitama üha enam teateid rohekärnkonna nägemise või kuulmise kohta.

Ühelt poolt teeb teade vana üksiku looma leiu kohta väga nukraks. Võibolla on ta niimoodi veekogu ääres käinud juba mitu aastat. Soojadel toomingalõhnastel kevadöödel liikunud lombi äärde ja oodanud paarilist, keda ei tulnudki. Seejärel valmistunud hoolikalt karmiks põhjamaiseks talveks, et see üle elada ja järgmisel kevadel ööbikulaulu ajal jälle veekogu juurde siirduda.

Katsudes hoida lootusrikast vaimu, peaks mõtlema pigem nii, et seesugused vaatlused kinnitavad: teadmisi ja vaatlusandmeid looduse kohta pole kunagi piisavalt. Loodus suudab alati üllatada. Käige looduses, talletage nähtu. Õppige tundma nii tavalisi kui ka haruldasemaid elusolendeid.

Võtke alati kaasa märkmik ja fotoaparaat või nutiseade. Kandke vaatlused mõnda avalikku andmebaasi. Loodus muutub, kuid see ei tähenda, et peaksime selle kaitsele käega lööma. Äkki saame midagi koos ette võtta.

Piret Pappel

Foto: erakogu

EESTI LOODUS

73. aastakäik Nr 7, juuli 2022

Toimetuse aadress:

Baeri maja, Veski 4, 51005 Tartu
e-post eestiloodus@loodusajakiri.ee

Peatoimetaja **Toomas Kukk**
742 1143, toomas.kukk@loodusajakiri.ee

Toimetaja **Juhan Javois**
juhan.javois@loodusajakiri.ee

Toimetaja **Katre Palo**
katre.palo@loodusajakiri.ee

Toimetaja **Piret Pappel**
piret.pappel@loodusajakiri.ee

Keeletoimetaja **Monika Salo**
monika.salo@loodusajakiri.ee

Küljendaja **Raul Kask**
raul@ww.ee

Väljaandja: MTÜ Loodusajakiri

Veski 4, 51005 Tartu, 610 4105
www.loodusajakiri.ee
www.facebook.com/eestiloodus

Tegevjuht, reklaam: **Riho Kinks**
508 6690, riho.kinks@loodusajakiri.ee

Turundusjuht: **Mariliis Kesküla**
501 0119, mariliis@loodusajakiri.ee

Tellimine: www.tellimine.ee/loodusajakirjad
617 7717, tellimine@expresspost.ee

Ajakiri ilmub keskkonnainvesteeringute keskuse toetusel

KESKKONNAINVESTEERINGUTE
KESKUS

© MTÜ Loodusajakiri, Eesti Loodus®, 2022

Summaries of some articles can be found at our web site www.eestiloodus.ee

Trükitoode
4041 0820

PEFC sertifitseeritud

Käesolev toode on pärit säästvalt majandatud metsast ja kontrollitud allikatest

www.pefc.ee

Trükitud trükikojas Printall

